

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯКомисия за енергийно
и водно регулиране

ПРОТОКОЛ

София, 31.07.2026 г.**от Обществено обсъждане**

на проект на доклад относно регулаторните условия за участието на системите за акумулиране на енергия и промишлените потребители на балансиращия пазар, разходите и ползите от инсталирането на интелигентни измервателни уреди и мерките за оптимизация на потреблението

Днес, 31.07.2026 г. от 10:02 ч. в сградата на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР, Комисията) се проведе обществено обсъждане на Комисията в пълен състав, ръководено от председателя Пламен Младеновски.

На общественото обсъждане присъстваха членовете на Комисията Александра Богословска, Благой Голубарев, Димитър Кочков, Таско Ерменков, и главният секретар Росица Тоткова (без право на глас).

На общественото обсъждане присъства Б. Паунов – директор на дирекция „Електроенергетика и топлоенергетика“ в КЕВР.

Заседанието беше излъчено в реално време чрез интернет страницата на Комисията.

Председателят Пламен Младеновски откри общественото обсъждане и констатира, че не са налице правни пречки за провеждането му.

Чрез съобщение на интернет страницата на Комисията, съгласно решение на КЕВР по Протокол № 186 от 27.07.2026 г., т. 1, за участие в общественото обсъждане на проект на доклад относно регулаторните условия за участието на системите за акумулиране на енергия и промишлените потребители на балансиращия пазар, разходите и ползите от инсталирането на интелигентни измервателни уреди и мерките за оптимизация на потреблението, са поканени заинтересовани лица по смисъла на чл. 14, ал. 2 от Закона за енергетиката - държавни органи, браншови организации, енергийни предприятия.

Тема на общественото обсъждане е **проект на доклад относно регулаторните условия за участието на системите за акумулиране на енергия и промишлените потребители на балансиращия пазар, разходите и ползите от инсталирането на интелигентни измервателни уреди и мерките за оптимизация на потреблението.**

Проектът на доклад относно регулаторните условия за участието на системите за акумулиране на енергия и промишлените потребители на балансиращия пазар, разходите и ползите от инсталирането на интелигентни измервателни уреди и мерките за оптимизация на потреблението е изготвен от работна група в състав: Боян Паунов, Юлиан Стоянов, Елена Маринова, Милен Трифонов, Рали Манчев, Радостина Методиева, Радослав Райков и Силвия Петрова.

Съгласно решение на КЕВР по Протокол № 186 от 27.07.2026 г., т. 1, е осигурена и възможност за дистанционно участие чрез програмата Microsoft Teams.

С писмо на КЕВР с изх. № Е-13-41-72/27.07.2026 г. като заинтересовани лица са поканени **„ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР“ ЕАД, „ЕЛЕКТРОРАЗПРЕДЕЛИТЕЛНИ МРЕЖИ ЗАПАД“ ЕАД, „ЕЛЕКТРОРАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ЮГ“ ЕАД, „ЕЛЕКТРОРАЗПРЕДЕЛЕНИЕ СЕВЕР“ АД, АСОЦИАЦИЯ НА ТЪРГОВЦИТЕ НА ЕНЕРГИЯ В БЪЛГАРИЯ, АСОЦИАЦИЯ СВОБОДЕН ЕНЕРГИЕН ПАЗАР, АСОЦИАЦИЯ ЗА ПРОИЗВОДСТВО, СЪХРАНЕНИЕ И ТЪРГОВИЯ С ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ, БЪЛГАРСКА ФОТОВОЛТАИЧНА АСОЦИАЦИЯ, БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ, АСОЦИАЦИЯ ХИДРОЕНЕРГИЯ, БЪЛГАРСКА ФЕДЕРАЦИЯ НА ИНДУСТРИАЛНИТЕ ЕНЕРГИЙНИ КОНСУМАТОРИ.**

АСОЦИАЦИЯ НА ТЪРГОВЦИТЕ НА ЕНЕРГИЯ В БЪЛГАРИЯ, АСОЦИАЦИЯ СВОБОДЕН ЕНЕРГИЕН ПАЗАР, БЪЛГАРСКА ФОТОВОЛТАИЧНА АСОЦИАЦИЯ, АСОЦИАЦИЯ ХИДРОЕНЕРГИЯ не са заявили присъствено участие или дистанционно участие чрез програмата Microsoft Teams.

Заявили присъствено участие или дистанционно участие чрез Microsoft Teams са:

- Димитър Зарчев - директор на дирекция „Централно диспечерско управление“ на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД;
- г-н Георги Самандов – представител на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД;
- г-жа Петя Шикова – упълномощен представител на „Електроразпределителни мрежи Запад“ АД;
- г-н Иван Манахилов - упълномощен представител на „Електроразпределение Юг“ ЕАД;
- г-н Никола Газдов – председател на Асоциация за производство, съхранение и търговия с електроенергия;
- г-н Константин Стаменов – председател на УС на Българска федерация на индустриалните енергийни консуматори;
- г-н Владислав Аврамов – ръководител отдел „Търговия с електрическа енергия“ в ТЕЦ „КонтурГлобал Марица Изток 3“;
- г-жа Десислава Русева – директор „Регулаторно управление“ „Електроразпределение Север“ АД (*чрез програмата Microsoft Teams*);
- г-жа Мария Кръстева – оперативен директор на Българска ветроенергийна асоциация (*чрез програмата Microsoft Teams*).

Пл. Младеновски:

Записалите се за участие на това обществено обсъждане днес са: г-н Георги Самандов и г-н Димитър Зарчев от ЕСО, г-жа Петя Шикова - пълномощник на „Електроразпределителни мрежи Запад“, г-н Иван Манахилов - пълномощник на „Електроразпределение Юг“, г-жа Десислава Русева - директор „Регулаторно

управление“ в „Електроразпределение Север“, г-н Константин Стаменов - председател на Управителния съвет на Българска федерация на индустриалните и енергийни консуматори, г-н Владислав Аврамов - ръководител „Търговия с електрическа енергия“ в КонтурГлобал и г-н Никола Газдов - председател на Асоциацията за производство, съхранение и търговия с електроенергия. Ще давам думата по реда, по който обявих участниците. Преминаваме към първите участници, представителите на ЕСО. Кой ще вземе думата? Заповядайте! Г-н Самандов или г-н Зарчев? Кой от двамата? Здравейте, г-н Зарчев!

Д. Зарчев - директор на дирекция „Централно диспечерско управление“ на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД:

Здравейте, г-н Младеновски!

Пл. Младеновски:

Давам Ви думата, за да вземете отношение по изготвения от Комисията и работната група доклад. Заповядайте!

Д. Зарчев - директор на дирекция „Централно диспечерско управление“ на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД:

Благодаря, г-н Младеновски! Всъщност запознахме се в детайли с доклада и трябва да кажем, че ние подкрепяме самия доклад и изводите на Комисията във всичките му части. Единственото, което може би има необходимо от допълнителни разяснения, това е само създаването на независимия агрегатор, тъй като за нас като оператор, когато тези агрегатори участват в допълнителни услуги, ще има проблем при формирането на сетълмента, чисто технологично, ако няма достатъчно информация, така че естествените небаланси на отделните крайни потребители да могат да бъдат отделени от количествата балансираща енергия, която ще бъде активирана през платформите. Но това е единствената забележка, която по-скоро не е забележка, а молба за разяснения и по-нататъшно развитие на темата, за да можем да постигнем също това приложение по отношение на балансирането, което очакваме. Иначе, като цяло, ние, специално от ЕСО, нямаме никакви други забележки към доклада.

Пл. Младеновски:

Благодаря, г-н Зарчев! Г-н Самандов, имате ли допълнение? Заповядайте!

Г. Самандов - представител на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД:

Благодаря, г-н Председател! Аз съм абсолютно солидарен с думите на г-н Зарчев по трите точки от доклада. По първа точка г-н Зарчев е абсолютно компетентен. По втора точка, искам да Ви поздравя за това, че най-накрая ще се работи в посока въвеждане на устройства, които да дават данните от измерванията в реално време. Нещо, което законодателят в България е предвидил още преди няколко години.

Пл. Младеновски:

По Ваше предложение.

Г. Самандов - представител на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД:

В една моя друга битност, да. А и също така искам по тази точка, тъй като има някакъв финансов отчет, дали Комисията е отчетла и парите, които през 2024-та година по Модернизационния фонд бяха отпуснати именно с такава цел, защото имаше такива защитени проекти при едно от електроразпределителните дружества. При трета точка г-н Зарчев каза какви са ни съображенията за независимия оператор - в общи линии

агрегатор. Т.е. как стои въпросът с един агрегатор, който активира мощности в различни балансиращи групи и комуникацията между отделните участници. Това са единствените ни притеснения. Като цяло, поздравления за работата на Комисията и за така направения доклад. Благодаря!

Пл. Младеновски:

Благодаря, г-н Самандов! Аз само накратко ще отбележа по въпроса, който Вие поставихте по отношение на Модернизационния фонд. Комисията не е отчела средствата, които постъпват специално в Електрохолд от Модернизационния фонд, предвид факта, че сме се старали да направим един цялостен анализ, който да не включва грантови схеми и т. н., който да даде просто визията. Ние приветстваме всяко едно от дружествата да потърси различни грантови схеми за финансиране на тези проекти, а още повече, ако може да стават и много по-бързо, а не за този петгодишен период. Колкото по-бързо, толкова по-добре. Както за самия пазар, както за всички участници в пазара, така и за клиентите, които ще могат да се възползват от всички предимства, които им дава този smart metering. По отношение на това, което казахте, затова как ще се уреждат отношенията. Това все пак е един доклад, който дава визията, който дава посоката на развитие на системата в тази област и след него следва и промяна както в нормативни документи, свързани, които Комисията трябва да промени, така и Ваши вътрешни правила на ЕСО. Така че тези притеснения би следвало да се помисли дотогава, как биха могли да се уредят, така че да работи нормално пазарът, да се уредят както Правила на ЕСО, така и Правилата за измерване и Правилата за търговия, които се приемат от Комисията. Продължаваме със следващия участник. Давам думата на г-жа Шикова, пълномощник на „Електроразпределителни мрежи Запад“. Заповядайте, г-жо Шикова!

П. Шикова – пълномощник на „Електроразпределителни мрежи Запад“

ЕАД:

Благодаря, г-н Председател! Уважаеми членове на Комисията и представители на работната група. В „Електроразпределителни мрежи Запад“ ЕАД се запознахме с доклада. Наистина приветстваме много подробна, добре свършена работа и аналитична. А и това, което казахте току-що всъщност, много добре се получава и наистина се дава една визия за занапред, какво ни очаква на пазара. Заявяваме нашата готовност да участваме в работните групи по отношение на частта, която е за ускореното въвеждане на електромери smart metering. Разбира се, си запазваме правото в рамките на срока да дадем нашето становище. Както и ако случайно, но пак казвам, доста сте били изчерпателни, така че не бихме..., ако намерим нещо допълнително да Ви предложим, но най-вероятно ще ограничим само в частта по точка две. Благодаря!

Пл. Младеновски:

Благодаря, г-жо Шикова! Продължаваме с г-н Иван Манахилов - пълномощник на „Електроразпределение Юг“ ЕАД. Заповядайте, г-н Манахилов!

И. Манахолов – пълномощник на „Електроразпределение Юг“ ЕАД:

Уважаеми г-н Председател, уважаеми членове на Комисията, на работната група, позволете ми първо да изразя благодарността за отправената покана. Ние също, както колегите преди нас, оценяваме положително подготвения доклад, запознахме се подробно с него и желаем да изразим желанието си да участваме и занапред в създадените работни групи за промяна на нормативната рамка, като към настоящия момент ще се възползвам за съвсем кратко да отбележа няколко акцента, които просто бихме искали да споделим с Вас. Ще започна първо с втората част, свързана с въвеждането на интелигентните измервателни уреди. Наистина отчитаме и подкрепяме

стремежа на Комисията за въвеждане и като цяло за внедряването на интелигентните измервателни уреди, като две бележки имаме по тази точка, съвсем кратки. На първо място, прогнозната стойност от около 60 евро, която е дадена в доклада, ни се струва леко занижена. Според нашия опит общият разход вероятно ще бъде по-висок. И на второ място, от дадената бройка, която е отчетена за нас, дори действително има техническа възможност за 15-минутни товари профили, само че на част от тези измервателни уреди тези функционалности все още не са активирани. Ще е необходимо допълнително конфигуриране на тези уреди, системна интеграция, изпитвания и мерки за киберсигурност, поради което считаме, че може да се увеличи обемът на данни, който е необходимо да се предават и да се разшири капацитетът за тяхното предаване, което може да доведе до необходимост от допълнителни инвестиции. По първата част, свързана с балансиращия пазар, отново подкрепяме изложеното от Вас, като просто имаме отново две бележки. На първо място, участието на батериите би било значително улеснено, ако пазарът в „рамките на деня“ затваря по-близо до реалното време. По настоящем срокът е 60 минути, преди началото на доставка, докато по наши проучвания в по-развитите пазари той достига до пет. Също така считаме, че следва да се разгледа възможността батерии, присъединение на средно напрежение, да могат да участват в първичното регулиране. А що се касае за третата точка по доклада, напълно подкрепяме Комисията, предвид че това е една сравнително нова тема за българския пазар. Считаме, че всички пазарни участници, мрежови оператори, следва да вземат активно участие, поради което изразяваме нашата готовност и желание да участваме в такива дискусии, като смятаме да се възползваме и от предоставената възможност да внесем писмено становище в определения срок. Благодаря Ви!

Пл. Младеновски:

Благодаря, г-н Манахилов. Дадените стойности, които са посочени в доклада, са взети от реални оферти от Електрохолд. Реални оферти, които Електрохолд са получили и които са представени и пред Министерството, и пред Комисията. Така че, като може би не са актуални към настоящия момент, отчитайки инфлационния фактор, но едва ли се различават сериозно от нормалната пазарна стойност на електромер и частта, която се пада на всеки един от тези smart meteri за системата, която ги поддържа. Аз ще Ви приветствам, ако Вие, тъй като Вие сте най-напред от всички в инсталацията на електромери с дистанционно мерене, чиято функционалност пълна, обаче Вие не използвате, използвате я само, за да следите за загубите, но функционалностите, които имат Вашите уреди, не се използват напълно и клиентите не могат да се възползват от тази функционалност, а те реално през инвестициите са си ги платили. Така че аз ще приветствам Вие да сте пионерите и първи да инвестирате в система, която наистина да покажете, че това, което ние искаме, може да стане и то може да стане в кратък времеви период. Напълно възможно е при Вас още до края на годината, според мен, да въведете, да замените рулиращото отчитане с отчитане от 01-во до 30-то число и да предоставите на клиентите си начин, по който те могат да наблюдават консумацията си в близко до реалното време. Това е и част от принудителната административна мярка, която наложихме на всички електроразпределителни дружества след проверките за високите сметки за електроенергия. Така че се надявам точно Вие да покажете как това ще се случи първи и всички останали да се водят от Вашия опит. Тук само ще вметна и нещо допълнително. По отношение на участието на батериите в първичното регулиране, аз лично съм скептичен, тъй като сме водили доста разговори с представители на Централно диспечерско управление на тази тема, специално за първичното. Ако и Вие искате, г-н Зарчев, да вземете отношение по тази тема, ако не, не е задължително, но въпреки възможностите и функционалностите, все пак начинът на регулиране предполага... това са строго технически и не искам да влизам, да разводнявам

общественото обсъждане, но може би от Централно диспечерско управление все пак ще дадат становище и по този казус. Все пак искате? Добре, г-н Зарчев.

Д. Зарчев - директор на дирекция „Централно диспечерско управление“ на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД:

Добре. Все пак ще се постарая да бъда изключително кратък, за да не утежняваме Разговора. Но, когато става въпрос за предоставяне на допълнителни услуги, които ние, разбира се, използваме системни услуги, за да може да поддържаме системата в нейната цялост, за да работи непрекъснато и да бъде достатъчно управляема и маневрена, то тогава изискванията, които следва да бъдат изпълнявани от всеки един индивидуален производител, са изключително по-утежнени, отколкото изискванията, които се предоставят от индивидуалните производители под формата на агрегиране, тъй като там става въпрос за промяна само на графици, които са след поне един пазарен интервал, т.е. в рамките на 15 минути. Тъй като тези услуги са автоматични, то изискванията, които се залагат към тях, всъщност са дефинирани не само в национално законодателство, но те са дефинирани за цялата синхронна зона континентална Европа, в която, както знаете, ние работим в паралел и от която ние сме част. Поради тази причина, за да не се предизвикват както вътрешни, така и външни смущения в системата, е необходимо тези конкретни параметри, тази съгласуваност по отношение на типовете автоматични допълнителни услуги, които се предоставят за системата, да изпълняват много строго определени технически критерии. За съжаление, разбира се, към настоящия момент нашето законодателство и подзаконовите и нормативни актове не са приведени в съответствие с новите технологии, които в момента имаме в нашата система, които работят. Но мога да кажа тук, че ние работим изключително интензивно по това да предложим необходимите промени, които ще ни позволят да използваме всички тези нови технологии по отношение на допълнителните услуги. Пак искам да подчертая, че това става единствено и само при много строго определени технически критерии, защото при тези услуги всяко отклонение от тях може да доведе до режими на системата, които биха били най-малкото неприятни, а в някои случаи биха могли да доведат и до недопустими колебания и други отклонения, на които вече бяхме няколко пъти свидетели през изминалите години.

Пл. Младеновски:

Благодаря, г-н Зарчев! Продължаваме с г-жа Десислава Русева, директор „Регулаторно управление“ на „Електроразпределение Север“, която ще вземе участие чрез Microsoft Teams. Имаме ли връзка?

Служител от КЕВР потърси г-жа Десислава Русева - директор „Регулаторно управление“ на „Електроразпределение Север“ АД, за видео разговор чрез програмата Microsoft Teams.

Пл. Младеновски:

Здравейте, г-жо Русева.

Д. Русева - директор „Регулаторно управление“ на „Електроразпределение Север“ АД:

Уважаеми г-н Председател, уважаеми членове на Комисията и на работната група, запознахме се от „Електроразпределение Север“ с доклада на Комисията и считаме, че анализът е много задълбочен и че предстои голяма работа с изменението на подзаконовата нормативна рамка. Нямаме коментари по доклада и считаме, че всички мерки, описани в него, ще са от полза за пазара на електрическа енергия.

Пл. Младеновски:

Благодаря, г-жо Русева!

Д. Русева - директор „Регулаторно управление“ на „Електроразпределение Север“ АД:

Благодаря и аз!

Пл. Младеновски:

Преминаваме към следващия участник, г-жа Мария Кръстева, оперативен директор на Българска ветроенергийна асоциация.

Служител от КЕВР потърси г-жа Мария Кръстева - оперативен директор на Българска ветроенергийна асоциация, за видео разговор чрез програмата Microsoft Teams.

Пл. Младеновски:

Имаме ли връзка с г-жа Кръстева? Здравейте, г-жо Кръстева. Чуваме ли се?

М. Кръстева - оперативен директор на Българска ветроенергийна асоциация:

Да. Здравейте!

Пл. Младеновски:

Здравейте. Моля за Вашето становище по изготвения от работната група доклад.

М. Кръстева - оперативен директор на Българска ветроенергийна асоциация:

Уважаеми г-н Председател, уважаеми членове на Комисията и на работната група и колеги, от името на Българска ветроенергийна асоциация приветстваме изготвения доклад, като считаме, че той е изключително важен не само за изпълнение на ангажиментите по НПВУ, но и за последващото развитие и модернизация на пазара. Поради така сравнително краткия период ще предоставим детайлно писмено становище, но сега искам само да обърне внимание на няколко важни акцента. Относно точка едно от самия доклад и направената оценка за регулаторните условия за участието на системите за акумулиране. Обръщаме внимание на важната констатация на КЕВР, че в сравнение с предходните години се наблюдава увеличение на диверсификацията на технологиите и повишаване на конкуренцията на балансиращия пазар и това е благодарение на активното участие на БЕИ BESS в този пазар, а след въведените най-вече през 2024 г. нормативни промени, което показва важността не само на технологичните възможности на тези нови технологии, сами по себе си, но и на регулаторната среда. Предоставените обобщени данни от Комисията са доста интересни и важни, за да може да направим нашите анализи и показва, че за автоматичното и ръчното вторично регулиране за 2026 г. БЕИ и батериите доминират балансиращите мощности в посока надолу и делът има е от над 40%. А когато гледаме данните за регулирането нагоре, всъщност се отчита 10 пъти ръст спрямо 2025 г., което показва потенциала и техническите възможности да участват в предоставянето на балансиращи услуги и аргументира важността на осигуряването на последващи нормативни промени за още по-разширеното им участие – нещо, което и г-н Димитър Зарчев спомена малко по-рано. Основното притеснение на БГВЕА всъщност е спрямо заложените срокове в доклада. Считаме, че определянето за до края на 2027 г., за необходимите промени, е

прекалено далечен хоризонт, който забавя тяхното активно участие на новите технологии и всъщност поддържа настоящите зависимости при предоставянето на услуги за балансиращ пазар. Затова призоваваме Комисията да обмисли възможността за намаляване на тези заложили срокове, както и да дефинира ясен механизъм и критерии за автоматичното отпадане на ценовите тавани, за да се осигури така необходимата инвестиционна предвидимост за БЕИ и за BESS операторите. Благодаря Ви! Ще предоставим, както казах, нашето детайлно писмено становище в установения срок от Комисията.

Пл. Младеновски:

Благодаря, г-жо Кръстева! Преминаваме към г-н Константин Стаменов. Здравейте, г-н Стаменов!

К. Стаменов - председател на Българска федерация на индустриалните енергийни консуматори:

Здравейте! Благодаря! Уважаеми г-н Председател, уважаеми членове на Комисията. Аз съм тук и основно се интересувам от (demand supply response), т.е. предоставяне на гъвкави услуги. Ние тази тема я дъвчем от години наред. Само да обърна внимание, че такива гъвкави товари могат да се активират в двете посоки. И другото, което искам да обърна внимание е, че когато един товар подаде на предложение към оператора, към ЕСО, би следвало да има възможност потребителят да дефинира дали този товар може да бъде разделен, или трябва да се активира нацяло. Т.е. технологичното ограничение на потребителя би трябвало да има такава възможност да се дефинира: дали може да се раздели и дали не може да се раздели. Това е, което исках да кажа.

Пл. Младеновски:

Благодаря, г-н Стаменов. Така или иначе, при промяната на нормативните документи, регулиращи предоставянето на балансиращи услуги, този проблем ще бъде засегнат, така че да могат и големите индустриални предприятия да предоставят тези услуги на ЕСО, макар че те и към настоящия момент могат, но разбирам, че срещат известни било предизвикателства, било затруднение при предоставянето и все по-малко се активира резерв от тези предприятия. Г-н Зарчев, Вие поискахте... По време на изказването на г-н Стаменов видях, че реагирахте, така че ако искате вземете думата.

Д. Зарчев - директор на дирекция „Централно диспечерско управление“ на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД:

Значи ние не правим разлика между технологиите в този случай, а сме, както се казва, технологично неутрални. А на практика активирането на предложения, то става съгласно, разбира се, нашата нормативна уредба, но самата постановка, която е направена, тя съответства на изискванията на Регламент 2195 от 2017 г. относно насоките за електроенергийно балансиране. То допуска участието на всички без разлика в технологията, като единственото ограничение на практика е размерът на предложението, което те подават към приоритетния списък за активиране в рамките на 15 минути, т.е. за един пазарен интервал Market Time Unit – MTU. А когато има ограничения - аз не знам дори защо влизам в тези детайли, но все пак, когато каквато и да е технология има ограничение поради ограничен енергиен ресурс или поради някакви други причини, тя, разбира се, може да редуцира своето предложение. Това, което е подадено, стига да е в списъка за активиране, този така наречен merit order list, приоритетен списък. Когато се стигне до него като нужда от цена, то бива активирано по обичайния начин, по който активираме всички предложения. Така че и към този момент от време няма проблем тези

предложения да бъдат разделяни и това зависи единствено от икономическите оператори, които подават тези предложения към нашите пазарни платформи.

Пл. Младеновски:

Тук по-скоро въпросът беше, че мястото на съответния участник в merit order, тъй като там освен по цена, те се активират и по скорост, а в случая имаме и трети принцип, че не предоставя достатъчно гъвкавост и трябва да се активира точно определено количеството. Това по-скоро беше въпросът на г-н Стаменов. Нали така, г-н Стаменов?

К. Стаменов - председател на Българска федерация на индустриалните енергийни консуматори:

Да. Искан да поясня само. Ако подадем предложение за 100 MW, а на Вас Ви трябва 20 MW, там като стигнете по merit order, до това предложение, и ние не можем да продадем 20, а можем само 100. Това беше въпросът. Да може някъде да Ви отбележим на Вас, че ние предоставяме 100 и не можем никакво друго число. Ако на Вас Ви трябва 5 или 1, или 8, или 20, този товар е, да го наречем по английски invisible, т.е. не може да бъде разделен. Т.е. съоръжението има технически ограничения, за да Ви предостави някаква друга цифра. Това беше.

Пл. Младеновски:

Благодаря, г-н Стаменов! Да не разводняваме с конкретни казуси обсъждането. Преминуваме към следващия участник. Г-н Аврамов, ръководител „Търговия с електрическа енергия“ в КонтурГлобал. Тук ли е г-н Аврамов? Заповядайте, г-н Аврамов! Заповядайте на масата, тъй като се води запис и трябва да говорите на микрофон.

Вл. Аврамов - ръководител „Търговия с електрическа енергия“ в ТЕЦ „КонтурГлобал Марица Изток 3“:

Благодаря за поканата. Докладът е изключително подробен. Ние в Контур се интересуваме предимно от участие на батериите в допълнителните услуги и сме готови да сътрудним в тестването и по-бързото въвеждане на правилата, които са посочени в страница 10-та на доклада, новите продукти.

Пл. Младеновски:

Благодаря, г-н Аврамов! И давам думата сега на г-н Газдов. Здравейте, г-н Газдов! Как сте?

Н. Газдов – председател на Асоциация за производство, съхранение и търговия с електроенергия:

Здравейте, г-н Председател! Уважаеми г-н Председател, уважаеми членове, уважаеми колеги, благодаря много за поканата да сме днес тук. И ние като останалите преждеговорящи искаме да изкажем своята благодарност и комплименти за много детайлната работа, която е свършила Комисията и работната група. Наистина задълбочен доклад, който ясно показва освен друго, че системите за съхранение на енергия чрез батерии вече имат своето място в системата, в пазара за предоставяне на балансиращи услуги. Разбира се, докладът очертава и някои предизвикателства, което също е важно и ние считаме, че е хубаво, че сте ги отчетли. Регулаторните пречки, от една страна, са важни, ние ще ги адресираме с нашата позиция, но има и някои практически предизвикателства, които и колеги споменаха, и вярвам други също ще включат в своите позиции. А именно, нали знаем, той докладът отчита вече какви капацитети има присъедини. В доклада пише 4 GW, 12 GWh. Вероятно вече сме по-близо до 5,15,

отколкото това. В края на годината, пак според доклада ще имаме сигурно 6 GW, 18 GWh. И това са всъщност капацитети, които са плод на милиардни инвестиции, частен капитал, европейски средства, една голяма трансформация както в инфраструктурно отношение, така и в пазарно отношение. А и докладът, разбира се, правилно посочва, че към момента няма нормативна забрана батериите и доставчиците на балансиращи услуги да участват на пазара, когато изпълняват необходимите технически регулаторни изисквания. Но проблемът, който притеснява някои от нашите членове и считаме, че трябва да бъде адресиран, ще го пуснем и писмено, е, че има разминаване между написаното и практиката. И тук трябва да подчертаем, че не говорим за липса на достъп до пазара за балансиращи услуги като цяло, но има някои сегменти, които, както и г-н Зарчев спомена, по една или друга причина, не са предпочитани от страна на ЕСО, макар че има примери в Централна и Западна Европа, батериите да участват спокойно в пазара за първично регулиране например. Има казуси, които сега да не навлизам, в частни случаи, но имам информация от членове на АПСТЕ, че макар да са изпълнени всички технически и регулаторни условия, в продължение на месеците не се разглеждат техните искания и сроковете, които са записани тук и в доклада, очевидно не се спазват, което е парадоксално. Защото всъщност всички тези милиарди, които се инвестираха в изграждане на новата инфраструктура за съхранение на енергия, една от основните им цели е именно това да подобри условията на балансиращия пазар, да предостави допълнителни услуги за гъвкавост и т.н. Така че нашето желание и нашата молба е да бъдат отчетени тези предизвикателства, тези разминавания, между нормативната уредба и практиката. Също така считаме, че някои от сроковете, които са описани в доклада, както и колеги споменаха вече, могат и следва да бъдат съкратени, като ние, разбира се, сме насреща в конструктивен и открит диалог да подпомогнем този процес. Нашето желание като Асоциация, която обединява голяма част от компаниите, инвестирали в такава нова инфраструктура, е да работим съвместно с държавата, за да помогнем и партньорски да преодолеем съществуващите технически предизвикателства, доколкото ги има. От регулаторна гледна точка смятаме, че е въпрос на фини настройки. Благодаря Ви много за вниманието!

Пл. Младеновски:

Благодаря, г-н Газдов. Аз ще изкажа един коментар. По отношение на този доклад и работата на Комисията е насочена основно към регулаторните пречки, нормативните промени, които следва да се направят, за да се премахнат тези пречки и предизвикателства. И смятам, че от регулаторна и нормативна гледна точка България е рай за такива инвеститори. А доказателство за това е, че ние сме шампиони по инвестиции в батерии и дори вече имам няколко покани да говоря на различни такива регулаторни форуми по отношение на регулаторната среда за батериите и как сме помогнали този бум в България да се случи тук, а не в Гърция, Румъния, съседни държави от региона. Истината е, че пречки почти не съществуват. Пречки почти не съществуват и доказателство са това, което казахте Вие, многомилиардните инвестиции в съоръжения за съхранение на енергия в България и работата на тези, бързото им въвеждане и внедряване в системата. В същото време ние като регулатор трябва да балансираме отношенията и на всички е ясно, че това бързо навлизане на батерии в електроенергийната система на България и на региона е сериозно предизвикателство за управлението на тези батерии, за управлението на системата. Най-малкото буди неизвестност, тъй като практически опит няма нито в региона, нито в такъв мащаб дори в Европа. И естествено, съвсем естествено, колегите отговорни за сигурността на системата да имат известни резерви и по-добре полека да се внедряват. Имам предвид полека да се използват тези съоръжения за всичко, което могат да се използват, включително и за регулиране, отколкото да се хвърлим в неизвестното и после от това

да последват и негативизъм, и не искам просто да си помисля какво може да стане. Давам пример с ВЕИ-тата едно време. ВЕИ-тата и слънцето е много хубава технология, но покрай големия бум и преференциалните цени и увеличението на цените на електрическата енергия, имаше един период от 5-10 години, в който ВЕИ-та бяха и специално слънцето, бяха най-омразната, как да кажа, прослойка в енергетиката. А всички виждаме, че нещата се подредиха и чисто пазарно вече те се развиват и се развиват в цял свят, не само в България, не само там, където има стимули. Така че и за батериите все пак не трябва да прищипваме нещата. Нека всичко да се изпита, тества и в момента, в който аз съм сигурен, че в момента, в който системата действително, а тя съвсем скоро ще има нужда от тези бактерии да ѝ предоставят системни услуги, това ще се случи в много бърз порядък.

Н. Газдов – председател на Асоциация за производство, съхранение и търговия с електроенергия:

Може ли само едно кратко допълнение?

Пл. Младеновски:

Разбира се! Заповядайте!

Н. Газдов – председател на Асоциация за производство, съхранение и търговия с електроенергия:

По първата част абсолютно съм съгласен и вярвам, че ние дори не правим достатъчно да подчертаем със суперлативи, каква страхотна работа свършиха КЕВР, ЕСО и всички отговорни институции всъщност, за да може България толкова бързо да въведе толкова много иновативни системи за съхранение. Това е голям успех за страната ни и то този успех е плод всъщност на много работа, която се свърши както от гледна точка на промяна на законодателството, така и, разбира се, от регулаторна и техническа гледна точка. Несъмнено и България с право е давана за добър пример. Това, за което ние говорим е, че при съблюдаване на всички изисквания за сигурност и за добро управление на електроенергийната система, ние можем и трябва да използваме функционалностите на тези системи, в които са вложени толкова много милиарди публични и частни средства и действително нормативната уредба е в голяма степен оптимизирана за това. Просто има случаи... сега да не заораваме, образно казано, в частни казуси, но има случаи, в които вместо 45-дневния срок, предвиден в Правилата, има месеци наред на практика може да го наречем мълчалив отказ, може да го наречем липса на обработка на информация. Но това е нещо, което би трябвало технически и регулаторно да е решено вече, особено за батерии, които са минали всички тестове. И затова апелираме в рамките на един открит работен процес да се опитаме по-бързо да изчистим притесненията, които съществуват, за да може и системният оператор спокойно да работи с тези нови системи в цялата им функционалност. Така и, разбира се, операторите на тези системи и съответно доставчиците на балансиращи услуги да могат да предоставят на системата услуги, които да подпомогнат нейното оптимално управление.

Пл. Младеновски:

Благодаря, г-н Газдов! Г-н Зарчев, поискахте думата. Заповядайте!

Д. Зарчев - директор на дирекция „Централно диспечерско управление“ на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД:

Аз само мога да подкрепя мнението на г-н Газдов с една лека забележка. За най-голямо съжаление мрежата не се разви така, както трябваше да се развие за тези

мощности и нямаше време да се развие така, както трябва да се развие за тези мощности. Като практиката, без аз също да влизам в детайли, към настоящия момент, за да продължим да предоставяме непрекъсваемо храняване на нашите клиенти и го доказва. Така че, оставяйки тази реплика така да плува в пространството, само това ще кажа, че наистина има нужда от доста промени, които трябва да бъдат направени преди това да бъде използвана по начин, по който хем да използваме новите технологии, хем да имаме и достатъчно средства, с които надеждно да ги употребяваме. Хайде така ще го кажем. Така че развитието на мрежата - да, определено има нужда да се помисли върху него доста сериозно, за да може всички тези нови технологии да бъдат използвани недискриминационно във всички части на мрежа. Благодаря!

Пл. Младеновски:

Разбира се, г-н Зарчев! Така или иначе, мрежата остарява. Няма да използвам едни Ваши думи от една конференция, на която казахте, че когато мрежата е изграждана още динозаври са ходили по земята. Така или иначе, действително остарялата инфраструктура създава сериозни проблеми за пълноценното използване на мощностите, които са разпръснати из цяла България. Свидетели сме на не на една или две аварии от претоварване на уж мрежа, която би следвало да може да понася тези товари. С това изчерпахме списъка на записалите се за участие. Има ли участници? Има ли друг, който иска да вземе думата? Виждам г-жа Кадиева. Вие, г-жо Кадиева? Седнете, ако искате на...

С. Кадиева:

Благодаря за предоставената възможност и поканата за участие в тази дискусия. Смятаме, че докладът начертава основните насоки за развитие на пазара по отношение на новите технологии, но смятаме, че е малко закъснял този доклад. Това би трябвало да може, както Вие отбелязахте, а сега отчитаме негативите от развитието - прекомерната инсталация на производители от възобновяеми източници. Както обикновено, действаме постфактум. Би трябвало тези промени и тези актове, които сега предстоят да бъдат променени, тази промяна и тези изменения да настъпят преди развитието на новите инвестиции, а не след като те са факт. И както виждаме, сроковете за следващите стъпки ще бъдат едва след една, една и половина години.

Пл. Младеновски:

Благодаря, г-жо Кадиева!

С. Кадиева:

И аз благодаря!

Пл. Младеновски:

Много е трудно, ако направим нещо предварително, започва да ни обвинява пазара, пазарните участници, включително и Европейската комисия, че създаваме регулаторни препятствия. Ако направим нещо, след това и установим, и предложим мерки, сме закъснели. Винаги, предвид бързото развитие на технологиите, винаги технологиите и инвеститорите и частния капитал се движат преди законодателя и преди регулатора. Така че, навсякъде в Европа има това изоставане. Но винаги, когато предупредим за нещо, включително и оператора, дори като предупреди за проблем пред инвестиции и т.н., винаги бива обвинявани, че създаваме пречки, че пречим на инвестиционния процес и т.н. Така че смятам, по мое мнение, този доклад е точно навременен, тъй като ние виждаме как се развиват инвестициите. Противно на нашите очаквания, на всякакви очаквания, по различен начин се държат както фотоволтаици,

така и батериите. Така че има неща, които няма как да се предвидят, преди да имаме достатъчно данни и опит от други държави, други системи и т.н. С този бум на батериите, ние видяхме, че батериите не се държат по начина, по който всички очаквахме, че те ще се държат на пазара. Имам предвид, че ще купуват евтина енергия в евтините часове, ще продават в пика и всичко ще е наред. Цените ще се изгладят, кривите ще се... няма да има такива пикове, имам предвид ценови, не товарови и т.н. В същото време обаче се оказва, че те купуват, продават тогава, когато им изнася, нито зареждат, разреждат на пълни цикли, управляват ги работи. В същото време има пък такива работи, които пускат различни ценови сигнали, объркват тези, които пък управляват батериите и т.н. Така че много предизвикателства, които просто няма как да... или поне ние и другите пазарни участници няма как нито да предвидим, нито да предотвратим. Заповядайте, г-н Зарчев!

Д. Зарчев - директор на дирекция „Централно диспечерско управление“ на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД:

Извинявайте! Днес така ми е тръгнало. А само исках да допълня, много благодаря, г-н Младеновски, все пак...

Пл. Младеновски:

Ще помислят, че ние си водим дискусия заедно, така че по-кратко.

Д. Зарчев - директор на дирекция „Централно диспечерско управление“ на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД:

И спирам тук, по-кратко.

Пл. Младеновски:

Ще дам думата на г-н Самандов след това.

Д. Зарчев - директор на дирекция „Централно диспечерско управление“ на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД:

Направо. Не, исках само да кажа, че миналата година, ако погледнем 25-та в началото, ние всъщност като перспектива за развитие на тези мощности имяхме един интегриран план енергетика и климат, който все пак беше одобрен и т.н. Ако там се загледаме в балансите и в инсталираните мощности по типове, Вие ще видите едно съвсем различно разпределение на базата, на което би следвало ние да правим нашите бъдещи планове спрямо това, което се случи. Защото там батериите бяха предвидени да стигнат до 1000 MW. Всъщност това беше и то към 2030 г. А фактът, както г-н Газдов каза е, че към днешна дата не са 6000, 5800 са, само да Ви кажа. Така че почти позна, но има още две, които сега ще влезнат и ще ударим 6000. А пък към 2030 г. трябваше да имаме 1700 MW офшорен вятър. В момента тези 1700 MW се претвориха във фотоволтаици вече към 2026 г. И ако по този план трябваше да имаме към 4000 MW фотоволтаици, сега имаме 6800. Така че този дисбаланс, който е в технологиите, вече някак си не може да го познаем много точно, тъй като някои се развиват, някои технологии се развиват за сметка на други и то доста бързо. Благодаря!

Пл. Младеновски:

Всички сме наясно пред пречките в развитието на офшорния вятър. Така че според мен тези... то и оншорни, но офшорни основно, така че много смело е било предвиждането за 1700 MW офшорен вятър. Заповядайте, г-н Самандов, и Вие поискайте думата.

Г. Самандов – представител на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД:

Благодаря, г-н Председател! Аз да се включа, тъй като Вие засегнахте една много важна тема с търговията на всичките тези съоръжения. Искам да апелирам и да помоля всички търговски участници наистина да си спазват и производствените графици, тъй като пресяхохме една тенденция за самите търговски графици и оставянето на отворени позиции, което страшно много смущаваше работата на Централно диспечерско управление. В момента с колегите от „Електроенергиен пазар“ г-н Хобанов и г-н Петропавлов разработваме методика, по която ще работим много стриктно за това всеки един търговски участник да си спазва производствените графици, тъй като виждаме наистина драстични разминавания от това, което се заявява, че ще се работи и това, което реално се случва. Това е точно тази работа на ботове, които целейки максимално финансовия резултат след това не биват коригирани производствените графици, което заблуждава диспечерите. Пример ще дам от вторичните ни оперативки при г-н Зарчев. Има един черен екран, на който се вижда по производствени графици, да речем трябва да имаме 1200 MW да се зареждат батериите, те се зареждат 1700. Това нещо води наистина до огромни изкривявания и до огромни предизвикателства за управлението на системата. Така че надяваме се, че от началото на есента ще имаме готовността да правим още по-строг мониторинг върху производствените процеси и също така да помоля търговските графици, които се правят в intraday, ако могат, системата позволява, след това в последващи версии да бъдат преразпределяни надолу, за да дават максимална яснота какво се случва на този пазар на диспечерите, защото това е от критична важност, както каза и г-н Зарчев. Това е моят апел към колегите. Благодаря!

Пл. Младеновски:

Благодаря, г-н Самандов! Има ли желание за други изказвания? Ако няма, ще дам думата на работната група. Г-н Паунов, искате ли да кажете нещо?

Б. Паунов – директор на дирекция „Електроенергетика и топлоенергетика“:

Благодаря! Уважаеми г-н Председател, уважаеми членове на Комисията, уважаеми колеги и гости, работна група ще разгледа внимателно всички постъпили предложения и становища и ще бъдат отразени.

Пл. Младеновски:

Благодаря, г-н Паунов! Г-н Ерменков, заповядайте!

Т. Ерменков – член на Комисията за енергийно и водно регулиране:

Аз също приветствам участниците тук с тяхното конструктивно отношение към доклада, който беше направен и с това, че не търсиха недостатъци, а търсиха начин, по който да бъдат усъвършенствани нещата. Благодаря Ви! Имам само две забележки. Първото, когато говорим за батериите, не забравяйте, че идеята първоначалната на тези батерии беше да изравни производство, предоставянето на енергия от възобновяеми енергийни източници, които са с циклично производство. Сега виждате, че картината е коренно различна. Големи полета има включени направо към ЕСО, които зареждат, разреждат и т.н. И това променя, разбира се, и картината и при прогнозите, които бяха направени и като планове. Второто нещо, което искам да кажа, това, което каза г-н Зарчев. При тези предпоставки, които бяха направени, как ще се развиват батериите, мрежата може би нямаше да има такива проблеми, но сега вече проблемите са големи. Трябва да има наистина развитие на мрежата, но това изисква инвестиции. Тези инвестиции естествено ще се отразят върху цената на мрежовите услуги и тука се задава въпросът: Кой ги плаща? Всички ли плащат мрежови услуги? Ще плащат ли мрежови услуги, за да може да се развиват нещата и т. н., както виждате тук не е само в технологии, не е само в това как и по какъв начин ще управляваме предлагането. Тук

имаме и чисто допълнителни регулаторни, финансови и други аспекти, които трябва да бъдат решавани. Надявам се взаимно с всички. Благодаря!

Пл. Младеновски:

Благодаря, г-н Ерменков! Г-н Голубарев, заповядайте!

Бл. Голубарев – член на Комисията за енергийно и водно регулиране:

Благодаря, г-н Председател! Аз много се радвам на този интерес, който тук се демонстрира на това обществено обсъждане. Има представители от всички участници, но липсва един участник тук, с изключение на големите потребители, тук липсва основният потребител, който трябва да плати всичкото това нещо. И както каза г-н Ерменков, в края на краищата, всичко се свежда до мрежовите услуги. Батериите, които в момента ние сме... може да се каже лабораторията на Европа за това какво се случва с въвеждането на много батерии, но всички знаете, че те плащат само разликата, като мрежова услуга, но там е работата, че те ползват, при зареждането си ползват преноса. Само така го маркирам, но имайте предвид, че Комисията, в края на краища, трябва да разглежда баланса и интересите на всички. Благодаря!

Пл. Младеновски:

Благодаря, г-н Голубарев! Ако няма повече желание за изказвания, аз само да отбележа, че за мрежовите услуги наистина липсва на мрежови услуги, които плащат батериите, е една от причините за големия бум на батериите, и това, което ни отличава от останалата част на Европа, и което пренасочва инвестиции от Западна Европа към България. Но ако няма повече желание за изказвания, определям 14 дни срок за становища и насрочвам закрито заседание за 21.08.2026 г., на което Комисията окончателно да приеме обсъждания доклад, с което закривам и това заседание. Благодаря на всички участници за конструктивния диалог. Благодаря Ви!

Свързани документи:

1. Уведомително писмо на КЕВР, регистрирано в автоматизираната информационна система Archimed eDMS с изх. № Е-13-41-72/27.07.2026 г. - поканя до заинтересованите лица относно проект на доклад относно регулаторните условия за участието на системите за акумулиране на енергия и промишлените потребители на балансиращия пазар, разходите и ползите от инсталирането на интелигентни измервателни уреди и мерките за оптимизация на потреблението;

2. Пълномощно на Иван Манахилов от Здравко Братоев – заместник председател на СД и Димчо Костов – изпълнителен член на СД на „Електроразпределение Юг“ ЕАД.

ЧЛЕНОВЕ НА КЕВР:

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

X

Александра Богословска - член на КЕВР

X

Пламен Младеновски - председател на КЕВР

X

Благой Голубарев - член на КЕВР

X

Росица Тоткова - главен секретар на КЕВР

X

Димитър Кочков - член на КЕВР

X

Таско Ерменков - член на КЕВР

Протоколирал:

X

Илиана Зашева - главен експерт, отд. АИО,
дирекция "Обща администрация"